

УДК 658.012

ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

ЯБЛОНЬ Володимир

Львівський торговельно-економічний університет

<https://orcid.org/0009-0008-7202-426X>e-mail: iablon@gmail.com

У статті акцентовано увагу на питаннях формування й реалізації державної політики управління розвитком туристичного комплексу на прикладі Карпатського регіону України. Метою дослідження визначено обґрунтування положень організаційно-економічного механізму державної політики розвитку туристичного комплексу регіону. Розроблено модель організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу Карпатського регіону України. Напрацьовано структуру елементів організаційно-економічного механізму державної політики забезпечення розвитку туристичного комплексу регіону. Ідентифіковано послідовність реалізації заходів кожного з блоків механізму. Визначено завдання організаційного та економічного блоків механізму.

Ключові слова: туризм, туристичний комплекс, регіон, державна політика, організаційно-економічний механізм, стратегічне планування розвитку.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-46>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Безпосередня реалізація, іншими словами – практична апробація Стратегії розвитку туристичного комплексу Карпатського регіону України базується на чітко визначеному і сформованому в таких цілях організаційно-економічному механізмі. Потреба в застосуванні саме механізму державного регулювання обумовлюється наступним: окремі не пов'язані між собою заходи не дають комплексного результату для вирішення складних системних задач; потрібна черговість впровадження відповідних інструментів державного регулювання, коли саме спершу впровадження в життя і досягнення результатів одних дає підґрунтя для уможливлення реалізації наступних; на засадах механізму, по суті, створюється система публічного управління у відповідній сфері, адже механізм це не просто сукупність заходів, а суб'єктів і об'єктів політики, управлінського інструментарію, відповідної послідовності імплементації, засобів контролю і т. д.; механізм може використовуватися як метод, спосіб ефективного врегулювання економічних процесів і явищ протягом тривалого часового періоду; за правильної побудови й організації структури незалежних елементів механізм може розглядатися як автономна самостійно функціонуюча підсистема управління розвитком секторів економіки, галузевих економічних комплексів, окремих територій і т. п.

Свою чергою, перевагами, за умови побудови державної політики на засадах безпосередньо організаційно-економічного механізму, стають: поєднання аспектів організації процесів та економічного стимулювання їх перебігу, формування й використання результатів; отримання низки синергічних ефектів, коли на засадах організації поєднуються ресурсні можливості й потенціал багатосуб'єктного співробітництва; створення єдиного центру координації та контролю, а, відтак, зростання якості й ефективності управління перебігом процесів економічного регулювання; спроможність визначення й досягнення етапності (послідовності) впровадження й реалізації відповідних завдань механізму, адже лише організаційний блок відповідальний за відстеження ефектів та надання сигналів (імпульсів) про початок наступної стадії регулювання чи стимулювання; покращення інструментарію контролю, коли кожному з економічних заходів (або етапів регулювання) відповідає організаційно-управлінський інструмент моніторингу, аналізу, перевірки й коригування.

У зазначеному полягає актуальність обґрунтування методико-прикладних засад і принципів формування, композиції структури, задіяння системних взаємозв'язків і взаємодій, ідентифікації послідовних заходів реалізації організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу регіону.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Різноманітним аспектам формування та реалізації державної політики розвитку та реалізації потенціалу туризму і туристичного комплексу різних регіонів України присвячені публікації таких науковців, як Васильців Т., Лупак Р., Васильців В. [1, С. 161-172], Забалдіна Ю. Б.,

Ліщинський О. Л. [2, С. 406–410], Забуранна Н. [3, С. 32–41], Івченко Л. О., Погуда Н. В., Вовк К. М. [4], Лупак Р. Л., Куницька-Іляш М. В. [11, С. 117–123], Мамотенко Д. Ю., Безхлібна А. П., Гресь-Євреїнова С. В. [5], Марценюк Л. В. [6, С. 76–82], Михайліченко Г. І. [7, С. 115–123], Світлична В. Ю., Александрова С. А. [8], Святохо Н. В. [9, С. 95–98], Торяник В. М., Джинджоян В. В. [10] та інші.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Водночас, наявні в економічній літературі напрацювання здебільшого мають концепційно-теоретичний характер, що ускладнює їх практичну апробацію. Відтак, існує потреба в напрацюванні положень конкретного організаційно-економічного механізму державної політики розвитку туристичного комплексу країни.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування положень організаційно-економічного механізму державної політики розвитку туристичного комплексу регіону.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Мета формування й реалізації організаційно-економічного механізму в аналізованій сфері має чітко відповідати меті філософії стратегії державної політики в цій сфері, якою визначено керований вивірений розвиток туризму як комплексу, реалізація його потенціалу в економіці, зростанні якості життя населення. А от відносно стратегічних цілей, то, як на наш погляд, вони мають бути гармонійно «розведеними» й доповненими у межах, з одного боку, організаційного, а, з іншого боку, економічного векторів.

Своєю чергою, кожен з цих векторів має свою місію, уточнюючи таким чином генеральну мету Стратегії. Зокрема, генеральне завдання організаційного блоку – це вибудування ефективно функціонуючої та повноцінної організаційно-управлінської підсистеми керованого розвитку туристичного комплексу регіону. Що стосується економічного блоку політики, то це формування системи економічних стимулів (а також запобіжників та противаг) ініціювання, пришвидшення та перебігу процесів розвитку туристичного комплексу регіону згідно цілей і завдань Стратегії (рис. 3.3). Структурними елементами організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу Карпатського регіону України, окрім аспектів організаційного та економічного блоків, також є класичні засоби управлінської підсистеми, необхідні для забезпечення належного менеджменту процесів і недопущення їх перебігу з відхиленням від планової траєкторії та значень системи планових якісних і кількісних індикаторів.

Такими є вимоги, дотримання яких дозволяє сформувати повноцінний механізм зі системою відповідних елементів, який узгоджений з позиції цілей та ресурсного забезпечення їх досягнення, адаптований до реалій сучасного стану й проблематики розвитку туристичного комплексу в регіоні, відповідає сучасним стандартам менеджменту, передбачає послідовне проходження низки етапів у процесі слідування стратегічним цілям і генеральній меті Стратегії, спроможний коригувати свою структуру і систему в разі зміни зовнішньої і внутрішньої ситуації, появи нових викликів і загроз економічній безпеці та розвитку туристичного комплексу регіону.

У процесі імплементації організаційно-економічного механізму розвитку туризму будуть реалізовані його різноманітні завдання та сам механізм буде еволюціонувати, однак певні ітерації мають щоразу повторюватися. Йдеться про його етапи / функції. Відтак, важливо аби щоразу по реалізації певної групи заходів і досягненні проміжних завдань відбувався аналіз поточної ситуації, здійснювалося прогнозування і моделювання подальшого розвитку ситуації, відтак планувалися, а надалі реалізувалися заходи, здійснювався контроль і в разі необхідності – коригування державної політики в аналізованій сфері.

На перший погляд менш значимі, однак на справді принципи державної політики мають вагомую роль, оскільки слугують тими рамковими положеннями, виходити за які не можна і навпаки їх дотримання дозволяє вибудувати раціональну й вивірєну політику держави у відповідній сфері втручання. Коли мова йде про макроекономічну або ж регіональну політику, то, як правило, орієнтуються на принципи системності (комплексний (багаторівневий, різнофункціональний і багатосуб'єктний) підхід до вирішення проблематики), цільової спрямованості (спершу визначення генеральної мети і стратегічних цілей, а надалі вибудування системи заходів і задіяння засобів для їх досягнення), безперервності (функції державного регулювання мають здійснюватися на постійній основі, адже ситуація динамічна і постійно виникають нові ускладнення, виклики, що потребують

раптового реагування), організаційної взаємодії (до реалізації політики мають залучати органи влади всіх рівнів та різної функціонально-структурної спрямованості), економічної безпеки і ефективності (рішення, що ухвалюються мають проходити попередню експертизу на предмет впливу на життєздатність системи, економічні інтереси її суб'єктів, а також держави і суспільства, однак водночас бути ефективними, забезпечувати перевищення позитивного ефекту над витратами і втратами), узгодженості інтересів (політика і її рішення мають не суперечити інтересам населення, бізнесу, розвитку галузі, територій та держави, однак в разі їх конфлікту перевага має надаватися інтересам вищого рівня), сталого розвитку (галузь туризму тісно дотична до якості природно-ресурсного середовища, збереженості довкілля, його чистоти, відтак, слід аби в рішеннях превалювали акценти сталого розвитку, поступу зеленої економіки, збереження та навіть покращення стану навколишнього природного середовища, екологічної безпеки, орієнтації на майбутні покоління).

За разом зі цим, можна вести мову й про окремі специфічні принципи державної політики (формування та реалізації організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу Карпатського регіону України) в аналізованій сфері. Зокрема, важливо щоб як у згадуваній Стратегії, так і в програмах розвитку туризму в регіоні дотримувалися принципи: пріоритету якості над кількістю (нарощення чисельності та збільшення обсягів обслуговуваних туристів не може слугувати пріоритетом, адже існують обмеження в навантаженні на об'єкти туризму, туристичну інфраструктуру, об'єкти культури і мистецтва, природні ресурси тощо, і це може бути компенсоване вищою якістю послуг, відповідно, їх ціною. Важливо зберігати баланс в інтересах між, з одного боку, туристичними потоками та, з іншого боку, раціональним й ефективним використанням активів туристичного комплексу регіону і його туристичних дестинацій); синергізму (розвитку туризму та вирівнювання диспропорцій соціально-економічного розвитку депресивних територій, а також громад в порівнянні з центрами промисловості й високої ділової активності); цілісного поетапного підходу до розвитку туристичного комплексу (коли спершу організовується діяльність окремих туристичних маршрутів, далі вони переростають у туристичну мережу, а на наступному етапі – туристичні кластери зі стійкими зв'язками й синергетичними ефектами); посилення стійкості й адаптованості (як вже зазначалося, передбачається створення єдиного туристичного пулу, водночас він складатиметься з низки унікальних туристичних продуктів кожного регіону й громади, об'єднаних спільним регіональним синергізмом заради спроможності, з одного боку, диференціюватися на тлі широкої гами пропозиції туристичних послуг, а, з іншого боку, посилення здатності до ефективного реагування і адаптації до нових глобальних трендів); багатосезонності туристичних послуг (диверсифікації спектру послуг туристичної пропозиції таким чином аби мінімізувати «розриви» сезонності, забезпечити задоволення потреб, пов'язаних з відпочинком у кожній з пір року).

Як відомо, держава під час управління перебігом і розвитком процесів та явищ може застосовувати методи прямого (адміністративного) та непрямого (економічного) характеру. Все залежить від потреби або обмежити якісь активності або навпаки – стимулювати інші. Стосовно туризму, адміністративні методи, як правило, слід застосовувати в цілях дотримання стандартів організації і управління закладами розміщення, а також надання якісних і безпечних послуг туристам, страхування ризиків і загроз здоров'я і безпеки туристів, контролю й обмеження негативного антропогенного впливу суб'єктів туристичного комплексу на довкілля, використання монопольного становища на ринку і завищення цін, надання непередбачуваних додаткових оплачуваних послуг і т. п.

Своєю чергою, економічні методи передбачають податкові пільги й преференції, фінансово-кредитну й іншу ресурсну підтримку туристичного бізнесу, стимулювання розвитку приватних садиб, об'єктів сільського і зеленого туризму, надання грантів на різного роду видаткові складові ведення туристичного бізнесу, позбавлення підприємств в частині низки обов'язкових процедур тощо. По суті, вони спрямовуються на мотивацію економічних агентів до певної поведінки, яка сприяє поступу, покращенню тих, чи інших характеристик еволюції туризму як галузі та туристичного комплексу в цілому.

При тому, органам влади слід володіти низкою методів аналізування, застосування яких дозволяє формувати інформаційно-аналітичну основу, що розкриває характеристики поточного стану, структурних характеристик і динамічних тенденцій розвитку в туристичному комплексі регіону. Йдеться про такі методи, як системного аналізу, імітаційного моделювання, ситуаційного аналізу, аналізу чутливості, аналогій, теорії ігор, нейронних мереж та ін.

Врешті-решт будь-яка політика реалізується зі застосуванням системи інструментів, які, власне, й дозволяють втілити в життя передбачені організаційно-економічним механізмом заходи. Такий інструментарій не лімітований і передбачає як застосування, так і поєднання всього можливого спектру інструментів державної економічної та іншої політики. У царині державного регулювання розвитку такого комплексу, як туристичний, здебільшого ведуть мову про засоби антициклічної політики, податкові, інвестиційні, структурно-галузеві, грошово-кредитні, регуляторні інструменти, чинники та заходи структурних змін, інституційних реформ, антимонопольно-конкурентного регулювання і т. п.

Все ж центрове місце у межах організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу Карпатського регіону України посідає сукупність заходів організаційного та економічного характеру, які слід реалізувати у визначеній послідовності. Як на нашу думку, перший крок за провідним організаційним заходом – створенням та інституціалізацією діяльності органу з управління та координації політики в аналізованій сфері.

Ми переконані, що, по-перше, туризм є однією з тих галузей для областей Карпатського регіону України, потенціал яких надзвичайно високий і в разі його реалізації може забезпечити вагомий внесок і в зростання ВРП, і у підвищення рівня життя, і стимулювати зростання у цілій низці інших видів економічної діяльності; по-друге, він може слугувати локомотивом, зв'язуючою ланкою на шляху системного розвитку цього краю, джерелом залучення інвестицій; по-третє, розвиток туризму має стати піонерним проектом на шляху спершу міжрегіональної співпраці, а надалі (по завершенні війни) й транскордонного туристичного співробітництва західних регіонів України та східних територій ЄС.

Зазначене обумовлює актуальність в координації та управлінні діяльністю, що потребує створення відповідної структури. Вважаємо, що це має бути Міжрегіональний центр розвитку туризму в Карпатському регіоні – організація, засновниками якої виступають обласні ради чотирьох областей регіону і основним завданням якої є управління процесами поступу туристичного комплексу. Водночас, ця структура має бути наділена й іншими повноваженнями, до прикладу, щодо акумулювання фінансового та інших ресурсів для підтримки проектів, здійснення інвестицій, надання низки послуг маркетингово й консультаційного характеру, налагодження комунікації і співпраці з міжнародними організаціями (Всесвітня туристична організація, Міжнародний олімпійський комітет, Глобальна асоціація міжнародних спортивних федерацій, міжнародні організації в сфері охорони пам'яток історії, культури і т. д.).

Утім, важливо аби ця структура стала центром напрацювання організаційно-управлінських рішень і забезпечення співробітництва регіонів і громад з просування туризму. Саме в таких цілях організація має бути наділена повноваженнями щодо ухвалення відповідних рішень, а також її регіональні представники мають мати «високий статус», на кшталт, перших заступників голів обласних державних (військових) адміністрацій. Лише за такого підходу можна розраховувати на реальну дієздатність і спроможність зазначеної структури розвивати й реалізувати співпрацю, швидко ухвалювати й реалізувати рішення.

На першому етапі завдання цього органу в розробці та ухваленні низки стратегічних документів, на основі яких, власне, й буде розвиватися міжрегіональна туристична співпраця. Йдеться, по-перше, про підписання Угоди про міжрегіональне співробітництво у сфері розвитку туристичного комплексу Карпатського регіону; по-друге, про ухвалення Стратегії та Програми заходів з розвитку комплексу; по-третє, розробку Генерального плану розвитку туристичних дестинацій та туристичної інфраструктури, а також узгодження відповідних територіальних планів розвитку.

Ці та інші стратегічні документи, звичайно, можуть бути розробленими «й спущеними зверху» (на кшталт, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку регіону українських Карпат на 2020-2022 роки»), однак, як показує практика, це так не працює і якщо відповідні ініціативи не будуть йти безпосередньо від регіональних та місцевих органів влади, то реального прогресу не відбуватиметься, в тому числі з причин відсутності структури, яка буде наділена достатніми повноваженнями й реалізуватиме функції ініціативи, організації і координації відповідної діяльності.

Окрім зазначеного, на вказану структуру слід покласти й завдання в частині маркетингу та брендингу єдиного туристичного пулу за напрямками широкого спектру яскравих туристичних вражень з високоякісними зручностями і стандартами, до яких легко добиратися та переміщуватися з-поміж туристичних дестинацій краю, які забезпечують високу якість та безпеку послуг, надійне середовище. Такий підхід одночасно спрямований на формування сприятливого інвестиційного

клімату для нарощення інвестицій в туризм, його інфраструктуру, а також маркетинг і просування загалом та провідних і перспективних туристичних сегментів, орієнтованих в тому числі на відновлення після повномасштабної війни.

Зрозуміло, що перепоною тут стають бюджетні обмеження регіонів та громад, відтак, слід шукати можливості публічно-приватного партнерства. Адже інвестиції у спільні заходи з просування туризму забезпечать суттєву віддачу всім областям та громадам регіону. Саме тому в межах програми заходів з реалізації Стратегії необхідно передбачити відповідні ініціативи відносно: а) створення й просування загального бренду; б) функціонування спільного веб-порталу; в) розробки маркетингових стратегій і рекламних заходів на регіональній чи кластерній основі, спрямованих на зміцнення туристичного іміджу регіону в цілому та його дестинацій в тому числі; г) розширення партнерських відносин з великими цифровими туристичними платформами для здійснення маркетингових заходів у межах цільових ринкових сегментів у координації з офлайн заходами; д) участі у значимих міжнародних заходах; е) сприяння в участі приватних компаній щодо розбудови веб-порталу, створення системи розгалужених цифрових маркетингових комунікацій.

Таким чином, віддаючи провідне місце в організаційно-економічному механізмі створенню спільного координаційного центру, доповнимо, що наступний крок після інституціалізації основоположних нормативно-методичних і правових актів за налагодженням низки базисних функціональних аспектів (напрямів) роботи з розвитку туристичного комплексу регіону. Як вже зазначено, першим з них є маркетинг. Однак, за разом, розуміємо, що в будь-якій царині публічної політики головне за фінансово-ресурсним забезпеченням.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Організаційно-економічний механізм державної політики забезпечення розвитку туристичного комплексу регіону складається з взаємопов'язаних між собою елементів організаційного і економічного блоків та реалізується через послідовну поетапну реалізацію заходів кожного з них, коли завдання організаційного блоку – вибудування ефективно функціонуючої і повноцінної організаційно-управлінської підсистеми керованого розвитку туристичного комплексу регіону, а економічного блоку – формування дієвих економічних стимулів, запобіжників та противаг ініціювання, пришвидшення та перебігу процесів розвитку туристичного комплексу регіону згідно цілей і завдань Стратегії.

Заходами організаційно-управлінського блоку державної політики є створення та інституціалізація організаційної структури управління і координації політики, напрацювання системи нормативно-правових та методичних положень, налагодження співпраці за функціональними напрямками, організація і підготовка «великих» проєктів, налагодження інтерактивного мапінг-моніторингу і контролю процесів керованого розвитку туристичного комплексу. Своєю чергою, заходи економічного (стимулюючого) характеру стосуються стимулювання збереження та покращення ресурсного потенціалу туризму, узгодження (активізації застосування) економічного інструментарію розвитку туризму, подолання депресивності та сталого розвитку територій регіону, підтримки проєктів з модернізації загальної і туристичної інфраструктури на засадах державно-приватного партнерства, стимулювання вертикально-горизонтальної диверсифікації у туристичному бізнесі та суміжних секторах, видах діяльності, розвитку малого туристичного бізнесу з акцентами на «складних» територіях, специфічних категоріях населення, суспільно-значимих об'єктах.

Подальші наукові дослідження у цьому напрямі стосуються удосконалення методики аналізування дієвості механізмів державної політики розвитку туристичного комплексу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Васильців Т., Лупак Р., Васильців В. Характеристика функціональних складових економічної безпеки сектору інформаційно-комунікаційних технологій України. *Економічний дискурс*. 2017. № 1. С. 161-172.
2. Забалдіна Ю. Б., Ліщинський О. Л. Дві адаптивні моделі короткострокового прогнозування туристичних потоків. *Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право)*. 2006. № 1. С. 406-410.
3. Забуранна Н. Методика дослідження стану та проблем розвитку національного туристичного ринку. *Вісник ТНЕУ*. 2011. № 4. С. 32-41.

4. Івченко Л. О., Погуда Н. В., Вовк К. М. Оцінка рівня розвитку туризму методами кваліметрії. *Економіка та суспільство*. 2012. Вип. 26. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/333/318>.
5. Мамотенко Д. Ю., Безхлібна А. П., Гресь-Євреїнова С. В. Ризики та економічна безпека туристичних підприємств : Навчальний посібник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 244 с.
6. Марценюк Л. В. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні. *Економічний вісник*. 2015. № 3. С. 76–82.
7. Михайліченко Г. І. Туристичний потенціал: методи оцінювання та інноваційний розвиток. *Проблеми економіки*. 2013. № 1. С. 115–123.
8. Світлична В. Ю., Александрова С. А. Економіка туризму : Підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 167 с.
9. Святохо Н. В. Сутність та компоненти туристичного потенціалу території. *Культура народів Причорномор'я*. 2006. № 88. С. 95–98.
10. Торяник В. М., Джинджоян В. В. Безпека туризму: Навчальний посібник. За заг. ред. О.В. Негодченка. Дніпро: ВНПЗ «ДГУ», 2018. 284 с.
11. Lupak R. L., Kuniyska-Iliash M. V., Vasylytsiv T. G. Conceptual Relationships between the Systems of Ensuring the Economic Security of the State and the Implementation of the State Policy of Import Substitution. *Problemy Ekonomiky*. 2017. № 2. С. 117-123.

REFERENCES:

1. Vasylytsiv, T., Lupak, R., Vasylytsiv, V. (2017). Characteristics of functional components of economic security of the information and communication technologies sector of Ukraine. *Economic discourse*. no. 1. P. 161-172.
2. Zabaldina, Yu.B., Lishchynskiy, O.L. (2006). Two adaptive models of short-term forecasting of tourist flows. *Development strategy of Ukraine (economics, sociology, law)*. no. 1. pp. 406–410.
3. Zaburanna, N. (2011). Methodology for researching the state and problems of the development of the national tourist market. *Herald of TNEU*. no. 4. pp. 32–41.
4. Ivchenko, L. O., Poguda, N. V., Vovk, K. M. (2012). Assessment of the level of tourism development using qualitative methods. *Economy and society*. Iss. 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/333/318>.
5. Mamotenko, D. Yu., Bezhibna, A. P., Gres-Yevreinova, S. V. (2022). Risks and economic security of tourist enterprises: Training manual. Zaporizhzhia: NU "Zaporizhia Polytechnic". 244 p.
6. Martsenyuk, L. V. (2015). Problems and prospects of tourism development in Ukraine. *Economic Herald*. no. 3. pp. 76–82.
7. Mykhailichenko, G. I. (2013). Tourist potential: evaluation methods and innovative development. *Problems of the economy*. no. 1. pp. 115–123.
8. Svitlichna, V.Yu., Aleksandrova, S.A. (2022). Economy of tourism: Textbook. Kharkiv: XNUMX named after O. M. Beketova. 167 p.
9. Svyatokho, N.V. (2006). The essence and components of the tourist potential of the territory. *Culture of the peoples of the Black Sea region*. no. 88. pp. 95–98.
10. Toryanyk, V. M., Jinjoyan, V. V. (2018). Safety of tourism: Training manual. In general ed. O.V. Negodchenka Dnipro: VNPZ "DSU". 284 p.
11. Lupak, R. L., Kuniyska-Iliash, M. V., Vasylytsiv, T. G. (2017). Conceptual Relationships between the Systems of Ensuring the Economic Security of the State and the Implementation of the State Policy of Import Substitution. *Problemy Ekonomiky*. no. 2. pp. 117-123.

PROVISIONS OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF THE STATE POLICY FOR THE DEVELOPMENT OF THE TOURIST COMPLEX

IABLON Volodymyr
Lviv University of Economics and Trade

The article focuses on issues of formation and implementation of the state policy of managing the development of the tourist complex on the example of the Carpathian region of Ukraine. The purpose of the study is to substantiate the provisions of the organizational and economic mechanism of the state policy of the development of the tourist complex of the region. A model of the organizational and economic mechanism of the development of the tourist complex of the Carpathian region of Ukraine has been developed. The structure of the elements of the organizational and economic mechanism of the state policy of ensuring the development of the tourist complex of the region has been worked out. The sequence of implementation of measures of each of the blocks of the mechanism has been identified. The task of the organizational unit was determined - to build an effectively functioning and full-fledged organizational and management subsystem of the managed development of the tourist complex of the region. The task of the economic block is determined - the formation of effective economic incentives, safeguards and counterbalances for the initiation, acceleration and course of the processes of development of the tourist complex of the region. It has been proven that the measures of the organizational and management block of state policy are the creation and institutionalization of the organizational structure of management and policy coordination, the development of a system of regulatory and methodological provisions, the establishment of cooperation in functional

directions, the organization and preparation of "large" projects, the establishment of interactive mapping-monitoring and control of the processes of managed development of the tourist complex. In turn, measures of an economic (stimulating) nature relate to stimulating the preservation and improvement of the resource potential of tourism, coordination (intensification of the application) of economic tools for the development of tourism, overcoming depression and sustainable development of the territories of the region, supporting projects to modernize the general and tourist infrastructure on the basis of public-private partnership, stimulation of vertical-horizontal diversification in tourism business and related sectors, types of activities, development of small tourism business with emphasis on "difficult" territories, specific categories of population, socially significant objects.

Keywords: tourism, tourist complex, region, state policy, organizational and economic mechanism, strategic development planning.